

ایرانی بودن و ایرانی بهتری شدن

بیست گفتار از ادیبان و دانشمندان معاصر
دربارهٔ
دینیت، تربیت و فرهنگ ایرانی

مکوشش و گزینش
مهران افشاری

چاه‌کتاب

انتشارات فرهنگی - هنری

جهانکتاب

ایرانی بودن و ایرانی بهتری ما

بیست گفتار از ادیبان و دانشمندان معاصر در باب
هویت، تربیت و فرهنگ ایرانی

مهران افشاری

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۶

تعداد: ۷۰۰ نسخه

همه حقوق محفوظ است.

تهران. صندوق پستی ۷۷۶۵-۱۵۸۷۵

تلفن: ۹۸-۹۷-۶۶۹۶۸۰

email: info@jahanekebab.ir

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۷۳۲-۹۳-۰۳

فهرست

مقدمه / ۹

محمود افشار یزدی

گذشته - امروز / ۱۳

قلمرو زین فلاحی / ۲۱

پرویز ناقل خانلری

گفتار یا کردار / ۳۱

چگونه می توان ایرانی بود؟ / ۳۷

دانش و آزادی / ۵۱

نامه / ۵۹

مجتبی مینوی

نَسامُح / ۶۵

تبلیغ یا تربیت / ۷۷

اعلام خطر / ۸۳

محمود صناعی

تربیت و اجتماع / ۹۵

آیا ممکن است باز دانشمندان بزرگی در ایران به وجود بیایند؟ / ۹۹

فخرالدین شادمان

درس اول / ۱۰۷

مصطفی رحیمی

غرب و شرق در تسلط و رهایی / ۱۳۵

ع. الحسین زرین کوب

نه شرقی نه غربی، انسانی / ۱۶۵

چگونه... توان ایرانی نبود؟ / ۱۷۹

محمد امین ریاسی

نوروز بر ایرانیان خجسته باد / ۸۶

فصول گمشده‌ای از تاریخ ایران / ۱۱۷

شاهرخ مسکوب

ملیت ایرانی، رابطه آن با زبان و تاریخ / ۱۱۳

محمد علی اسلامی ندوشن

هویت ایرانی در دوران بعد از اسلام / ۲۵۱

روشنفکر و روشن‌بین / ۲۶۵

مقدمه

در این گیتی پهناور و در این روزگار پرهیاهو براستی ما مردمی که در سرزمینی به نام ایران زندگی می‌کنیم، کیستیم؟ چه ویژگی‌هایی داریم که ما را از میلیون‌ها انسان دیگری که بر پهنای زمین می‌زیند، متمایز می‌کند؟ اکنون بیشتر مردم ایران جوانانی‌اند که از پانزده تا سی و پنج سال بیشتر سن ندارند. اداره ایران به دست این جوانان خواهد بود. اما جوان ایرانی کیست؟ جوان ایرانی چه شخصیت‌هایی دارد که مثلاً جوان مصری یا سوری یا هندی ندارد؟ این پرسشی است که هر جوانی که اهل اندیشه باشد می‌تواند از خود پرسد که من کیستم و فرق من با دیگر جوانان سرزمین‌های دیگر در چیست؟

از دیگر سوی در یک سده اخیر، کشورهای غربی و در رأس آنها آمریکا که در علم و صنعت پیشرفت‌ها را با دلتا و نمای تازه خود در علم و صنعت بویژه با وسایط جدید ارتباطات، ربات و فرهنگ خود را در سراسر گیتی گسترش می‌دهند. جوان ایرانی اگر هویت خود را شناسد چگونه می‌تواند در برابر این سیل فرهنگ خود را مستقل نگاه دارد؟ چگونه سرزمین نیاکان خود را حفظ خواهد کرد و با چه انگیزه‌ای خواهد کوشید تا عمر خود را در جهت پیشرفت و ترقی ایران صرف کند؟

خوشبختانه باز در همین یکصد سال اخیر برخی از ایرانیان فرهیختگان ایرانی که صاحب قلم بوده و فارسی را درست و رسا و زیبا نوشته‌اند و با فرهنگ غرب هم خوب آشنایی داشته‌اند، درباره اینک هویت ایرانی چیست، ما مردم ایران چه خصوصیات اخلاقی و رفتاری داریم که بعضاً پسندیده نیست و باید اصلاح شود، و راه سعادت ایران و ایرانی چیست، مقاله‌هایی خواندنی نوشته‌اند که امروزه برای جوانان ایران بسیار آموزنده است. خواندن این مقاله‌ها و سپس اندیشیدن درباره آنها جوان ایرانی را یاری می‌رساند تا

بداند هویت ایرانی و شاخصه‌های ایرانی بودن چیست و فرهنگ ایران چه ویژگی‌هایی دارد و چه کار باید کرد تا فرهنگ ما پیشرفت کند و کشوری مترقی و مردمی سعادتمند داشته باشیم.

برای این خدمت فرهنگی و به منظور آنکه صداهای نسلهای پیشین به گوش نسل امروزی برسد و هم اینکه خوانندگان دریابند چگونه زبان فارسی را می‌توان درباره مفاهیم جدی هم درست و زیبا به کار بُرد و نمونه‌هایی از فارسی فصیح عرضه گردد، این مجموعه گردآوری شده است.

کوشش بر آن بوده است که ترتیب گفتارها در این کتاب براساس تاریخ انتشار آنها اند تا اگر کسی خواست در این موضوعها به تحقیق بپردازد، به آسانی دریابد در طی گذشت زمان، از قدیم تا امروز، به ترتیب چه کسانی چه گفته‌اند. بر آشنایی خواننده جوان با نویسندگان مطالب کتاب حاضر، پیش از هر گفتار شرح احوال نویسنده آن هم به اختصار آمده و مأخذ گفتارها هم در پانوشه ذکر شده است. البته خواننده دانا و آگاه در مطالعه این گفتارها در نظر خواهد داشت که چه سخنانی در چه دوره و زمانی بیان شده است.

از دوست گرامی جناب آقای آرشداد، دانشجوی دکتری ادبیات فارسی دانشگاه تهران، که در نمونه‌خوانی و غلط‌گیری کتاب، این جانب را یاری کرده است و همچنین از انتشارات جهان کتاب نهایت سپاس و تشکر را دارد.

و ما توفیقی آید بالله علیه تكلت و الیه اُنیب

مرتضی افشاری

تهران، مرداد ۱۳۹۶